

115.

Na osnovu člana 112 stav 2 Zakona o bezbjednosti hrane ("Službeni list CG", broj 57/15), a u vezi sa članom 10 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja ("Službeni list CG", br. 51/08 i 18/14), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, donijelo je

PROGRAM MONITORINGA REZIDUA PESTICIDA U HRANI BILJNOG I ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA ZA 2016. GODINU*

Programom monitoringa rezidua pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla (u daljem tekstu: Program) određuju se uslovi i način sprovođenja monitoringa (vršioци monitoringa, prioriteti uzimanja uzoraka hrane biljnog i životinjskog porijekla, broj uzoraka i analiza aktivnih supstanci), metode kontrole, uslovi, način i metode uzimanja i čuvanja uzoraka, vođenje evidencije o uzorcima i metode laboratorijskih ispitivanja radi praćenja nivoa rezidua pesticida.

Program se sprovodi u cilju procjene ugroženosti zdravlja stanovništva i primjene propisa, a u skladu sa propisanim nivoima rezidua pesticida utvrđenih Pravilnikom o maksimalnom nivou rezidua sredstava za zaštitu bilja na ili u bilju, biljnim proizvodima, hrani ili hrani za životinje ("Službeni list CG" br. 21/15 i 44/15).

Uzorci prema vrsti, broju i porijeklu dati su u Tabeli 1 ovog programa.

Aktivne supstance koje će se ispitivati date su u Tabelama 2 i 3 ovog programa.

Ovaj program je zasnovan na Implementacionoj Uredbi Komisije (EU) br. 2015/595 od 15. aprila 2015. godine o koordinisanom višegodišnjem programom kontrole Unije za 2016., 2017. i 2018. godinu radi obezbijedenja usaglašenost sa maksimalnim nivoima rezidua pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla i procijenila izloženost potrošača reziduama pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla.

Program obuhvata i hranu na osnovu Programa monitoringa objavljenih u periodu 2009. - 2015. godine, u cilju sagledavanja izloženosti potrošača pesticidima, kao i praćenje načina primjene pesticida.

Uzorci se uzimaju sistemom slučajnog uzorka, a u skladu sa Pravilnikom o metodama uzorkovanja za utvrđivanje rezidua sredstava za zaštitu bilja ("Službeni list CG" br. 48/14), kako slijedi:

Sistem rangiranja prioriteta	
Monitoring	Vrsta monitoringa
<u>Nizak nivo prioriteta</u> - ne postoji dokaz o prekoračenom MRL/ Maximum Residue Levels ili neodobrenim pesticidima na/u hrani (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, sistem brzog obavještavanja - RASFF's, ili drugi podaci monitoringa drugih država); - nizak broj očekivanih rezidua pesticida na i u hrani; - hrana je manjim dijelom zastupljena u ishrani ljudi.	Rutinsko uzimanje uzoraka u cilju provjere usaglašenosti MRL i obezbijedenja potrebnih informacija.
<u>Srednji nivo prioriteta</u> - postoji dokaz o prekoračenom MRL ili neodobrenim pesticidima na/u hrani (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, sistem brzog obavještavanja - RASFF's, ili drugi podaci monitoringa drugih država); - očekivana pojava rezidua na i u hrani; - hrana je većim dijelom zastupljena u ishrani ljudi; - narastajući priliv i promovisanje hrane iz novih izvora.	Rutinsko uzimanje uzoraka u cilju provjere usaglašenosti MRL i obezbijedenja potrebnih informacija, radi praćenje prethodnih rezultata
<u>Visok nivo prioriteta</u> - skoriji dokaz o prekoračenom MRL ili ne-odobrenim pesticidima na i u hrani (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, sistem brzog obavještavanja - RASFF's, ili drugi podaci monitoringa drugih država); - dokaz da unos može preći akutnu referentnu dozu / Acute Reference Dose; - očekivane rezidue na i u hrani koja je od izuzetnog značaja za neku potrošačku grupu.	Godišnji monitoring hrane koja je značajna u ishrani ljudi i/ili ciljani monitoring za identifikovane probleme.

Parametri uzeti u obzir prilikom izrade programa su sljedeći:

- broj stanovnika;
- statistički podaci o potrošnji hrane (zastupljenosti u ishrani);
- podaci o domaćoj proizvodnji i uvozu hrane;
- podaci o nivou rezidua iz prethodnih godina;
- kapaciteti laboratorija, primijenjene metode;
- registrovana sredstva za zaštitu bilja;
- broj skladišta, veleprodaja, uvoznika i maloprodaja hrane.

Analizu uzoraka vrše ovlašćene laboratorije u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja i Zakonom o bezbjednosti hrane.

Ovlašćene laboratorije izvještaj o ispitivanju sa rezultatima analize dostavljaju inspektorima koji su uzeli uzorak i organu državne uprave nadležnom za fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava).

Izvještaji o ispitivanju, osim rezultata analiza prema vrsti hrane, aktivnim supstancama, treba da sadrže i kvantifikovane podatke o izvršenim analizama sa instrumentalnim tehnikama i analitičkim metodama koje su korišćene u skladu sa procedurama kontrole kvaliteta (*Guidance concerning "Method Validation and Quality Control Procedures for Pesticide Residue Analysis in food and feed"* Document No. SANCO/12571/2013), broj i tip odstupanja.

Ovlašćene laboratorije dostavljaju Upravi i tromjesečne izvještaje o izvršenim analizama.

Godišnji izvještaj o sprovođenju programa koji sačinjava Uprava sadrži podatke o:

- a) analitičkim metodama koje su korišćene;
- b) nivoima detekcije koji je primijenjen u nacionalnom programu;
- c) preduzetim mjerama u skladu sa zakonom;
- d) slučajevima prekoračenja maksimalnog nivoa rezidua sa obrazloženjem i pregledom upravljanja rizicima.

Sastavni dio godišnjeg izvještaja su i izvještaji o analizama uzoraka iz redovnih inspekcijskih kontrola nivoa rezidua pesticida.

Ukoliko uzeti uzorci ne ispunjavaju utvrđene uslove, laboratorija će vratiti uzorak i ponoviće se uzimanje uzoraka na zahtjev laboratorije i o tome obavijestiti Upravu.

Tabela 1. Porijeklo, vrsta i broj uzoraka hrane koju treba analizirati u 2016. godini.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
R. br.	Vrsta hrane	Minimalni broj uzoraka mne	Organska mne	Uvoz EU	Uvoz van EU	Ukupno
1.	jabuka ¹	6	1	5	3	15
2.	kupus ¹	8	1	1	5	15
3.	praziluk ¹	4	1	5	5	15
4.	zelena salata ¹	10	1	2	2	15
5.	breskva, nektarina ¹	8	1	3	3	15
6.	raž ¹	5	1	4	5	15
7.	jagoda ¹	9	1	2	3	15
8.	paradajz ¹	10	1	2	2	15
9.	vino (crno ili bijelo) od grožđa ¹ (Ako nisu dostupni posebni faktori prerade za vino, može se primijeniti zadati faktor 1.)	10	1	2	2	15
10.	kravlje mlijeko ¹	10	1	2	2	15
11.	svinjska mast ¹	1	0	4	9	14
12.	hrana za bebe ¹	0	0	5	5	10
13.	blitva ²	2	0	0	0	2
14.	raštan ²	2	0	0	0	2
15.	stono grožđe ²	3	0	7	4	14
16.	vinsko grožđe ²	0	0	5	9	14
17.	paprika (slatka) ²	0	0	3	6	9
18.	krastavci i kornišoni ²	2	0	2	2	6
19.	limun ²	0	0	1	3	4
20.	šargarepa ²	1	0	1	1	3
UKUPNO		91	10	56	71	228

¹ evropski program ² nacionalni program

Za sprovođenje Programa monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla odgovorna je Uprava.

Broj uzoraka iz Tabele 1 ovog programa može se povećati prema sredstvima utvrđenim Programom fitosanitarnih mjera za 2016. godinu, na osnovu mogućeg rizika, naročito u slučajevima povećane potrošnje pojedinih vrsta hrane (turistička sezona, specifični dani za trgovinu - pazarni dan, vjerski praznici) u skladu sa datim parametrima.

Uzorke iz Tabele 1 tač. 10 i 11 uzimaju veterinarski inspektori.

Uzorke iz Tabele 1 kolone 3 i 4 uzimaju fitosanitarni inspektori osim tač. 9, 10, 11 i 20.

Ostale uzorke iz Tabele 1 uzimaju sanitarni inspektori.

Troškovi analiza iz kolone 3 i 4 iz Tabele 1, sa poštanskim troškovima nastalim po osnovu ovog programa padaju na teret Uprave, a troškovi analiza iz kolone 5 i 6 na teret uvoznika.

Ukoliko stranka prilikom uzimanja uzorka zahtijeva nadokandu vrijednost uzetog uzorka hrane, isti se može fakturirati na račun Uprave, a faktura je jedino validna za plaćanje ukoliko je prati zapisnik odgovarajuće inspekcije o uzetom uzorku na kojem je navedeno da stranka zahtijeva nadoknadu.

Prilikom uzimanja uzoraka inspektor popunjava obrazac koji je sastavni dio ovog programa koji prati uzorak do laboratorije i koji laboratorija prilaže uz izvještaj o ispitivanju koji dostavlja Upravi.

Tabela 2. Aktivne supstance koje treba da se analiziraju

2-Phenylphenol	Deltamethrin
Abamectin	Diazinon
Acephate	Dichlorvos
Acetamiprid	Dicloran
Acrinathrin	Dicofol (ne na žitaricama)
Aldicarb	Diethofencarb
Aldrin i dieldrin	Difenoconazole
Azinphos-methyl	Diffubenzuron
Azoxystrobin	Dimethoate
Bifenthrin	Dimethomorph (ne na žitaricama)
Biphenyl	Diniconazole
Bitertanol	Diphenylamine
Boscalid	Dithianon (na jabukama i breskvama)
Bromide jon (samo na zelenoj salati i paradajzu)	Dithiocarbamates (ne u kupusu)
Bromopropylate	Dodin
Bupirimate	Endosulfan
Buprofezin	EPN
Captan	Epoiconazole
Carbaryl	Ethephon (jabuka, raž, paradajz i vino)
Carbendazim i benomyl	Ethion
Carbofuran	Ethirimol (ne na žitaricama)
Chlorantraniliprole	Etofenprox
Chlorfenapyr	Famoxadone
Chlormequat (na raži, vinu i paradajzu)	Fenamidone
Chlorothalonil	Fenamiphos
Chlorpropham	Fenarimol (ne na žitaricama)
Chlorpyrifos	Fenazaquin (ne na žitaricama)
Chlorpyrifos-methyl	Fenbuconazole
Clofentezine (ne na žitaricama)	Fenbutatin oxide (na jabuci, paradajzu i vinu)
Clothianidin (vidjeti thiamethoxam)	Fenhexamid
Cyfluthrin	Fenitrothion
Cymoxanil	Fenoxycarb
Cypermethrin	Fenpropathrin
Cyproconazole	Fenpropidin
Cyprodinil	Fenpropimorph

Fenpyroximate	Oxamyl
Fenthion	Oxydemeton-methyl
Fenvalerate	Paclobutrazole
Fipronil	Parathion
Fludioxonil	Parathion Methyl
Flufenoxuron	Penconazole
Fluopyram	Pencycuron
Fluquinconazole	Pendimethalin
Flusilazole	Permethrin
Flutriafol	Phosmet
Folpet	Pirimicarb
Formetanate	Pirimiphos-methyl
Fosthiazate	Procymidone
Glyphosate (na raži)	Profenofos
Hexaconazole	Propamocarb (na jabuci, kupusu, zelenoj salati, paradajzu i vinu)
Hexythiazox (ne na žitaricama)	Propargite
Imazalil	Propiconazole
Imidacloprid	Propyzamide
Indoxacarb	Pymetrozine (na kupusu, zelena salata, jagoda i paradajz)
Iprodione	Pyraclostrobin
Iprovalicarb	Pyridaben
Isocarboxiphos	Pyrimethanil
Kresoxim-methyl	Pyriproxyfen
Lambda-cyhalothrin	Quinoxifen
Linuron	Spinosad
Lufenuron	Spirodiclofen
Malathion	Spiromesifen
Mandipropamid	Spiroxamine
Mepanipyrim	Tau-fluvalinate
Mepiquat (raž i paradajz)	Tebuconazole
Metalaxyl i metalaksyl-M	Tebufenozide
Methamidophos	Tebufenpyrad (ne na žitaricama)
Methidathion	Teflubenzuron
Methiocarb	Tefluthrin
Methomyl i thiodicarb	Terbuthylazine
Methoxyfenozide	Tetraconazole
Monocrotophos	Tetradifon (ne na žitaricama)
Myclobutanil	Thiabendazole
Oxadixyl	Thiacloprid

Thiamethoxam
Thiophanate-methyl
Tolcloflos-methyl
Tolyfluanid (ne na žitaricama)
Triademefon + Triadimenol
Triazophos
Trifloxystrobin
Triflumuron
Vinclozolin

Tabela 3. aktivne supstance koje treba da budu analizirane u hrani životinjskog porijekla

Aldrin i Dieldrin
Bifenthrin
Chlordane
Chlorpyrifos
Chlorpyrifos-methyl
Cypermethrin
DDT
Deltamethrin
Diazinon
Endosulfan
Famoxadone
Fenvalerate
Heptachlor
Hexachlorobenzene
Hexachlorocyclohexan (HCH, Alpha-Isomer)

Hexachlorocyclohexan (HCH, Beta-Isomer)
Indoxacarb (na mlijeku)
Lindane
Methoxychlor
Parathion
Permethrin
Pirimiphos-methyl

Sredstva za sprovođenje ovog programa obezbijedena su Budžetom Crne Gore za 2016. godinu na poziciji 2622 Program: Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi (funkcionalna klasifikacija 0421 ekonomska klasifikacija 4147 konsultantske usluge, projekti i studije) prema Programu fitosanitarnih mjera za 2016. godinu.

Rezultati analiza uzoraka ispitanih u 2016. godini, dostavljaju se Evropskoj komisiji do 31. avgusta 2017. godine u skladu sa Standardnim opisom uzorka (SSD).

Ovaj program objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

 * U ovaj program prenesena je Implementaciona Uredba Komisije (EU) br. 2015/595 od 15. aprila 2015. godine o koordinisanom višegodišnjem programu kontrole Unije za 2016., 2017. i 2018. godinu kako bi se obezbijedila usaglašenost sa maksimalnim nivoima rezidua pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla i procijenila izloženost potrošača reziduama pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla (*Commission Implementing Regulation (EU) 2015/595 of 15 April 2015 concerning a coordinated multiannual control programme of the Union for 2016, 2017 and 2018 to ensure compliance with maximum residue levels of pesticides and to assess the consumer exposure to pesticide residues in and on food of plant and animal origin*)

Broj: 320-11/16-5
 Podgorica, 26. januara 2016. godine

Ministar,
 prof. dr Petar Ivanović, s.r.

OBRAZAC

OBRAZAC ZA UZORKOVANJE I DOSTAVLJANJE INFORMACIJE O UZORKU

Broj protokola inspekcije: <input type="text"/>	Datum: <input type="text"/>
UPUTSTVO: <ul style="list-style-type: none"> POPUNJAVAJU SE SVA POLJA VELIKIM ŠTAMPANIM SLOVIMA HEMIJSKOM OLOVKOM; 	Monitoring rezidua pesticida: <input type="text"/>
Podaci o uzorkivaču: Fitosanitarna inspekcija ☐ Sanitarna inspekcija ☐ Veterinarska inspekcija ☐ Ilo ☐ Ime: <input type="text"/> Prezime: <input type="text"/> Opština/Grad: <input type="text"/>	

Podaci o mjestu i vremenu uzorkovanja:		Tip lokacije/po nalogu:	
Datum dobijanja naloga: <input type="text"/>	Uvoz: ☐ Maloprodaja: ☐ Skladište: ☐	Supermarket: ☐ Isto proizvodnje: ☐ Ostalo: ☐	
Naziv i sjedište/ime i adresa lica od koga je uzet uzorak (uključujući poštanski broj, u slučaju uvoza naziv graničnog prelaza): <input type="text"/>		Broj protokola ovlaštene laboratorije: <input type="text"/>	
Podaci o uzorku:		Puno ime hrane/proizvoda: <input type="text"/>	
Naziv hrane (iz Tabele1): <input type="text"/>		Priroda proizvoda: Svjež ☐ Zamrznut ☐ Ostalo ☐	
Tip pakovanja: Refuza ☐ Pakovanje ☐		Zemlja porijekla: <input type="text"/>	
Naziv, sjedište proizvođača ime ili adresa proizvođača ili lica koje je pakovalo hranu (uključujući poštanski broj) <input type="text"/>		Reklamira se/označava kao organsko? Da ☐ Ne ☐	
*samo za uzorke iz maloprodaje		Trošove analiza plaća: ☐ Uprava ☐ Uvoznik ☐	
Broj partije: <input type="text"/>		Rok trajanja*: <input type="text"/>	
Bar kod*: <input type="text"/>			
Dodatne informacije:		Druge korisne informacije ili komentari, naljepnice na svježim proizvodima, kodovi na veleprodajnim pakovanjima, ref. broj (slanje uzoraka poštom)	
Detalji o vlasniku/uvozniku ukoliko se razlikuje od lica od kojeg je uzet uzorak: <input type="text"/>		<input type="text"/>	
<small>Pravni osnov: čl. 8, 86, 93, 108 i 112 Zakona o bezbjednosti hrane ("Službeni list CG", broj 57/15), a u vezi sa članom 10 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja ("Službeni list CG", br. 51/08 i 18/14). Zakon o zaštiti podataka ličnosti ("Službeni list CG" broj 79/08, 70/09, 44/12): Ovaj uzorak je uzet u svrhu analize na rezidue pesticida. Druge informacije sa ovog obrasca mogu se uključiti pri objavi rezultata analiza.</small>			
SAMO ZA LABORATORIJE (rezultate analiza dostavljaju se Upravi i odgovarajućoj inspekciji)			
Tip uzorka: Monitoring ☐ Namjenski ☐ Ostalo ☐		Ukupna masa: <input type="text"/>	
Ime i prezime lica koje je primilo uzorak na analizu: <input type="text"/>		Ukupan broj jedinica (npr. paketa, svežnjeva): <input type="text"/>	
Laboratorija: <input type="text"/>		Analizirani sjelovi: <input type="text"/>	
Dostavljeno pakovanje? Da ☐ Ne ☐		Referenca laboratorije: <input type="text"/>	
Komentari: <input type="text"/>			